

Продовження табл. 1

Г. Л. Вербицька [3, с. 5]	Ризик являє собою поєднання можливості досягнення як негативних, так і позитивних відхилень від запланованих результатів, а не тільки можливість небезпеки або невдачі, зняття суб'єктом господарювання невизначеності за конкретних обставин, подолання непевності і конфлікту в ситуації неминучого вибору.
О. Д. Шарапов [4, с. 29]	Ризик – це ймовірність виникнення збитків або недоотримання прибутків порівняно з варіантом, що прогнозується.
М. М. Клименюк, І. А. Брижань [5, с. 19]	Ризик – це шанси на понесення збитків внаслідок здійснення деякої справи.
В.М. Гранатуров, О. Б. Шевчук [6, с. 20]	Ризик являє собою ситуативну характеристику діяльності будь-якого економічного об'єкта, яка оцінює невизначеність його економічної діяльності і можливість негативних наслідків у випадку невдачі.

Джерело: сформовано автором за даними [2–6]

Таким чином, на основі дослідження сутності ризику можна зробити висновок, що в економічній теорії присутня значна кількість підходів до визначення поняття ризиків, що, правда, трактування їх сутності помітно відрізняється у вчених-економістів. Протягом еволюції економічної думки відбулося накопичення поглядів різних вчених щодо розуміння цього поняття, і внаслідок цього суттєво розширився перелік імовірних ризиків, причому їх кількість надалі зростає разом із розвитком світової та національної економіки.

Література

1. Клапків М. С. *Питання етимології економічного ризику*. Фінанси України. 2011. № 4. С. 15–20.
2. Вітлінський В. В., Верченко П. І. *Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком* : навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 292 с.
3. Вербицька Г. Л. *Методичні основи оцінки економічного ризику в діяльності підприємств* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Київ : НТУ, 2005. 19 с.
4. Шарапов О. Д. *Ризикологія в економіці та підприємстві* : зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27-28 березня 2001 р.). Київ : Київський національний економічний ун-т; Академія держ. податкової служби України, 2001. 449 с.
5. Клименюк М. М., Брижань І. А. *Управління ризиками в економіці* : навч. посіб. Київ : Просвіта, 2000. 256 с.
6. Гранатуров В. М., Шевчук О. Б. *Ризики підприємницької діяльності. Проблеми аналізу*. Київ : Державне вид.-інформ. агенство «Зв'язок», 2000. 150 с.

УДК 005.4:336.717.111

Семенова Катерина Данилівна
к. е. н., доцент кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет (Україна)

АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

JEL classification: M210

Основною метою діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва є отримання прибутку. Однак наявність прибутку не означає, що підприємство є фінансово стійким і здатне розраховуватися за своїми зобов'язаннями у короткостроковій або довгостроковій перспективі. Тому необхідним є проведення аналізу платоспроможності підприємства.

В економічній літературі представлено низку методик оцінки платоспроможності як авторських, так і офіційних, які дозволяють здійснювати управління нею. Найбільш повний і всебічний аналіз платоспроможності підприємства передбачають «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства,

фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» [1]. Згідно з даними рекомендаціями оцінка платоспроможності є складним процесом, який включає 14 послідовних етапів і дозволяє оцінити фінансовий стан, активи, грошові потоки, стан дебіторської та кредиторської заборгованості, капіталу, фінансових результатів та низки інших показників діяльності суб'єкта підприємництва. При цьому наголошується, що аналіз потрібно здійснювати за даними щонайменше трьох останніх років для того, щоб встановити фінансові й інші зміни, які відбулися на підприємстві та їх вплив на рівень платоспроможності. Варто також відмітити, що ця методика містить більше 50 показників, які необхідно розрахувати в процесі аналізу, що робить її дуже громіздкою і такою, що потребує значних витрат часу.

Для експрес-аналізу рівня платоспроможності підприємства зазвичай визначають три основних показники – коефіцієнти абсолютної, поточної (швидкої) та загальної ліквідності (покриття). Методика розрахунку цих показників є загальноприйнятною і не викликає полеміки серед науковців-економістів: це співвідношення окремих елементів поточних активів підприємства до його поточних зобов'язань.

Вчені-економісти М. Дем'яненко, О. Гудзь та П. Стецюк пропонують для оцінки рівня платоспроможності суб'єктів підприємництва крім показників ліквідності використовувати також коефіцієнти, що характеризують здатність підприємства покрити своїми поточними активами кредиторську заборгованість. Так, автори пропонують до розрахунку коефіцієнт грошової платоспроможності (як співвідношення грошових коштів і кредиторської заборгованості), коефіцієнт розрахункової платоспроможності (відношення грошових коштів, коштів у розрахунках та готової продукції до кредиторської заборгованості) і коефіцієнт ліквідної платоспроможності (співвідношення всіх оборотних коштів до кредиторської заборгованості) [2]. Вважаємо, що оцінка рівня забезпечення активами підприємства його кредиторської заборгованості робить експрес-оцінку платоспроможності підприємства більш об'єктивною.

Проведемо аналіз платоспроможності підприємства ПАТ «Одескабель», яке є одним із провідних підприємств з виробництва кабельно-проводникової продукції в Україні. Для цього проаналізуємо динаміку показників за останні 3 роки, щоб урахувати зміни, які відбулися на підприємстві.

Визначимо систему показників, що запропонували М. Дем'яненко, О. Гудзь та П. Стецюк (табл. 1). Методику розрахунку показників наведено раніше.

Як показують результати розрахунків, показники забезпечення покриття кредиторської заборгованості ПАТ «Одескабель» протягом 2018–2020 рр. мали тенденцію до зменшення, крім значення першого показника у 2020 р. Тобто, загалом ситуація з рівнем забезпечення покриття кредиторської заборгованості підприємства за досліджуваний період погіршилася.

Таблиця 1

Динаміка показників забезпечення покриття кредиторської заборгованості ПАТ «Одескабель»

Показники	Показники, %		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1. Співвідношення грошових коштів та їх еквівалентів і кредиторської заборгованості	0,212	0,169	0,188
2. Співвідношення грошових коштів, коштів у розрахунках та готової продукції і кредиторської заборгованості	2,547	1,989	1,935
3. Співвідношення всіх оборотних коштів і кредиторської заборгованості	3,310	2,584	2,607

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Очевидно, що недоліком отриманих результатів є неможливість порівняти їх з рекомендованими значеннями, що дозволило б зробити конкретний висновок відносно рівня платоспроможності підприємства.

Для доповнення аналізу визначимо показники ліквідності (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка показників ліквідності ПАТ «Одескабель»

Показники	Рекомендоване значення, %	Показники, %		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥ 20	8,8	5,9	6,3
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	≥ 80	65,3	42,0	39,1
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	≥ 200	137,6	90,5	87,6

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Як свідчать результати проведених розрахунків, протягом 2018–2020 рр. значення усіх показників ліквідності були значно нижчими, ніж рекомендовані, при цьому спостерігається їх негативна тенденція до зменшення (крім коефіцієнта абсолютної ліквідності 2020 р.).

Тобто, ПАТ «Одескабель» не можна вважати платоспроможним ні в короткостроковій, ні в довгостроковій перспективі. Так, на кінець 2020 року ПАТ «Одескабель» може покрити свої поточні зобов'язання наявними грошовими коштами та їх еквівалентами лише на 6,3%, а грошовими коштами та дебіторською заборгованістю – лише на 40%, хоча згідно з рекомендованим значенням їх обсяг повинен забезпечувати 80% поточних зобов'язань. Усіх оборотних коштів підприємству вистачить, щоб покрити лише 88% поточних зобов'язань. Ця ситуація, у першу чергу, пояснюється наявністю у підприємства значної суми короткострокових кредитів банку, причому в останні роки їх сума збільшилася.

Отже, можна зробити висновок, що для аналізу рівня платоспроможності підприємства недоцільно здійснювати пошук одного «найбільш вірного» методу, оскільки це може призвести до хибних результатів. Доцільним є використання системи показників та методів, причому в динаміці років, для виявлення сформованих тенденцій.

Література

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> (дата звернення: 28.04.2021).

2. Дем'яненко М. Я., Гудзь О. Є., Стецюк П. А. Оцінка кредитоспроможності агроформувань (теорія та практика) : монографія. Київ : ННЦ ВАЕ, 2008. 302 с.

УДК 005.511:004.63:334.012.42

Скляр Дмитро Вікторович
аспірант кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет (Україна)

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ**

JEL classification: L200; M110; O300

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій дозволив реалізувати найважливіше нововведення з точки зору впровадження інноваційних економічних форм підприємництва – розвиток електронних послуг. Ці технології дозволили надавати послугу без потреби прямого контакту між постачальником та клієнтом, що призводить до зменшення ролі географічної відстані в бізнес-процесах та соціальній взаємодії. Електронні послуги використовуються у багатьох сферах економічного життя, у т.ч. в електронному адмініструванні (електронний уряд), електронній комерції, онлайн-освіті, наданні дистанційних медичних послуг, електронний банкінг, електронний маркетинг, онлайн-страхування, онлайн облік та контроль тощо [1].

Трансформація бізнес-процесів сучасних підприємств в умовах активного розвитку електронної комерції на глобальному рівні, зміни характеру та пріоритетів діяльності підприємств, є наслідком значного комплексу технологічних змін, що певною мірою характеризують те: